

Élővilágbarát kert

Természetvédelem házunk körül

Rovarhotel

Poszméhkas

Lepketeleltető

Mókusetető

Madárdaloskert Természetbarátok Boltja

www.madardaloskert.hu

Élővilágbarát kert

Természetvédelem házunk körül

Kiadja a Rónaőrző Természetvédelmi Egyesület, 2014

<http://ronaorzo.csillagpark.hu/>

Írta és szerkesztette:

Gyarmathy István

Az Esettanulmányt írta:

Benke Szabolcs

Lektorálta és kiegészítette:

Dudás Mikós, Orbán Zoltán, Papp László, Szigetvári Csaba

Képek:

Orbán Zoltán első és hátsó borító, 3. oldal, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 21, 22, 23, 24, 28; Demeter László 16, 19, 20; Gyarmathy István 5, 18; Gyarmathyné Koleszár Éva 2, 26; Philip Chandler 27; Internet: 1, 25, 28

Nyomdai előkészítés:

Sarádi Gyöngyi, kiadványszerkesztő

Nyomda:

Litográfia Nyomda, Debrecen

*A Legyél te is a méhek barátja projektünk (azonosító: SMCA-2013-0650-Z)
a Svájci Hozzájáruláson keresztül
a Svájci Állam társfinanszírozásával valósul meg.*

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Svájci
Hozzájárulás**

ökotárs
alapítvány

1. Miért létesítsünk élővilágbarát kertet?

Napjainkban tanúi lehetünk, miként szorulnak vissza a természetes területek, csökken az élővilág gazdagsága, tűnnek el szép és pótolhatatlan fajok. Ennek a folyamatnak a megállítása, vagy legalább mérséklésére hozták létre a védett területek hálózatát, a nemzeti parkokat.

A természetet azonban nem csak az ősvadonban, a nemzeti parkokban és a védett területeken lehet és kell megvédeni. Természetesen vannak a biodiverzitás szempontjából kiemelten fontos helyek „hot spot”-ok, ilyenek az esőerdők, sekély tengerek, vizes területek stb., de bizonyos értelemben ilyen a Kárpát-medence is, ahol különböző földrajzi adottságok, éghajlati, kőzet- és talajtani hatások, növény és állatföldrajzi zónák találkoznak.

Az eltűnő sokféleség! Megállítható?

A biológiai sokféleség „színes szöttese” (1)

A védett területek, nemzeti parkok kiemelten fontos szerepet játszanak az élővilág sokféleségének, a természet szépségének és működőképességének

megóvásában, azonban az élővilág közösségei, az ökológia rendszerek finom hálózatként egész bolygónkat befedik, és ezt a hálózatot nem lehet kizárólag elszigetelt rezervátumokban megővni. A védett területeken kívül is – mezőgazdasági területeken, sőt házunk körül, a kertünkben is tennünk lehet és kell a természet védelméért!

Az élőlények körülvesznek bennünket, akár a nagyvárosokban is találkozunk védett fajokkal. A kertek, parkok sok csodálatos állatnak és növénynek adnak otthont. Sok esetben még jobb is itt a helyzet, mint a településen kívül, például a méhészek jól tudják, hogy egy kertvárosias zöldövezet sokkal jobb és változatosabb táplálékforrást nyújt virágaival, virágzó fáival, bokraival, mint a mezőgazdasági területek sivár és vegyszerezett monokultúrái, amelyek csak egy-egy termény (pl. repce, napraforgó) virágzásakor nyújtanak – igaz akkor bőséges (de nem ritkán kemikáliákkal terhelt) – méhlegelőt.

Bárki segíthet tehát a körülöttünk lakó – és sok helyen egyre inkább fogyatkozó – élőlényeknek: például lepkéknek, poszméheknek, szitakötőknek, békáknak, siklóknak, gyíkoknak, madaraknak, denevéreknek vagy éppen sünöknek. Ezzel nemcsak a biodiverzitást védjük, de látványukkal, megfigyelésükkel magunknak is sok örömet szerezhetünk, és hasznos segítőtársakra tehetünk szert a biológiai növényvédelemben.

A Magyar Természetvédők Szövetsége biodiverzitás-védelmi kampánya plakátjának szlogenje kiadványunk mottója is lehet

Táplálkozó- és ivóhelyek, élő- és búvóhelyek (sövények, kaszálatlan terület, fa és kőrakás, lepkéket vonzó virágok, kerti tó stb.) kialakításával, etetők, odúk, költőládák kihelyezésével, saját kertünk is a természetvédelem fontos bázisává válhat! Hazai példa erre a MME „Madárbarát kert” programja (<http://mme.hu>), külföldi például a National Wildlife Federation (USA) „Garden for Wildlife” kampánya (www.nwf.org)

Összefoglalva a fentieket: Miért létesítsünk tehát élővilágbarát kertet?

- Sok élőlény természetes élettere és ezzel állománya is csökken vagy veszélyeztetett.
- Segíthetjük a természet védelmét saját kertünkben/otthonunkban, és ezzel másoknak is példát mutathatunk.
- Mi is megfigyelhetjük, fotózhatjuk a szebbnél-szebb növény- és állatfajokat.
- A fákkal, bokrokkal, virágokkal szebbé tesszük saját környezetünket.
- A kertünkben megtelepült élőlények segítik a vegyszermentes gazdálkodást.
- A kertünkbe csábított élőlények segítenek kártevőktől mentesen tartani a konyhakertet, hozzájárulnak gyümölcsfáink sikeres beporzásához.

A fecskék, poszták, füzikék és több más énekesmadárfaj, valamint a denevérek biológiai védekezést jelentenek a klímaváltozással egyre nagyobb gondot jelentő szúnyogok ellen. Ezek a rovarok a melegedéssel észak felé terjednek és egyre több egzotikus betegséget terjesztenek. A kémiai védekezés nem alternatíva, hiszen számos hasznos élőlényt elpusztít és az emberek egészségét is veszélyeztetheti.

A kőfalak különleges élőhelyek, sok búvóhellyel rendelkező gyíkvárak lehetnek (2)

A természet védelméért tehát mindannyian tehetünk, akár a lakótelepen élők is, de még inkább akik kisebb vagy nagyobb kerteket ápolnak-művelnek.

Csicsörke az itatónál (3)

2. Az élővilágbarát kert létesítésének elvei és módszerei

Először is soroljuk fel az élővilágbarát kert négy alapelvét:

- táplálék (nem csak etetéssel, hanem pl. természetes tápnövények telepítésével is);
- víz (kerti tó de akár egy cserépalátét megtöltve friss vízzel);
- élő-szaporodó-búvóhely (megfelelően változatos környezet, és/vagy mesterséges eszközök: odúk, „lakok”) biztosítása;
- természetbarát kertművelés (vegyszermentes biogazdálkodás, háborítatlan területek, virágzó mezsgyék kialakítása stb.).

Etetni, itatni, mesterséges odúkat és fecskeműfészkeket kihelyezni, ezáltal madarakat megfigyelni nem csak kertben, de panel- és társasházak erkélyein, ablakában és ablakpárkányán is lehet!

A kaszátlan gyepfoltok fontos élő és táplálkozó-helyek, és virágaikkal kertünk színfoltjai is (4)

Most pedig vegyük sorra a konkrét módszereket:

Amire minden fajnak szüksége van:

- zavartalan, kaszálatlan helyek biztosítása;
- búvó- és fészkelőhelyek: idős fák, metszetlen és metszett cserjék, sövények; futónövények, fa- és kőrákás stb.;
- víz: kerti tó (vizes élőhely), itatóhely.

*A sokféle virágból álló, illatos gyógynövénykert vonzza
a nektárt gyűjtő méheket és lepkéket (5)*

Az élővilágbarát kert módszerei a fontosabb élőlénycsoportok esetében:***a. Madarak***

A madarak kertünk leglátványosabb, legkönnyebben észrevehető lakói. Énekük, látványuk nélkül nem csak sokkal szegényebbek lennénk, de fontos segítőtársaink a biológiai egyensúly megőrzésében, a kártevők fékentartásában. Mit tehetünk hasznos és szép segítőtársainkért?

- Fészkelésre alkalmas és/vagy termést hozó fák, cserjék telepítése.
- További táplálékforrás biztosítása (pl. a zavartalan mezsgyékben megtelepedő csigák férgek, rovarok – a biológiai „növényvédelemmel” a madarak ezt duplán meghálálják).
- Gyep telepítése és fenntartása, mely megfelelő a földigiliszták, csigák, és olyan rovarok számára, amelyek pl. a fekete rigó, az énekes rigó és a vörösbegy kedvelt táplálékai. A biológiai sokféleséget rendkívüli mértékben növelik azok a nyíratlan gyeptoltok, ahol: a bogáncs, a gyermekláncfű és a többi „gaz” szabadon nőhet, remek élőhelyet kínálva számos állatnak.
- Etetők kihelyezése és rendszeres téli feltöltése, téli madáretetés: olajos magvakkal, zölldség és gyümölcsmaradékkal, faggyúval stb.

Széncinegék a palacketetőnél (6)

Az itatás télen is fontos. Ilyenkor a víz természetesen befagy, de a madarak számára az is elegendő, ha napközben legalább néhány órán keresztül ihatnak és fürödhetnek. Ezért 9–14 óra között lehetőleg legalább egyszer cseréljük ki a jeget maximum langyos vízre.

Dúcetetőn lakmározó „asztalközösség” (7)

- Friss vízzel feltöltött itató biztosítása egész évben.

Meggyvágó az egyszerű virágálátétből készített itatónál (8)

- Porfürdő létesítése.

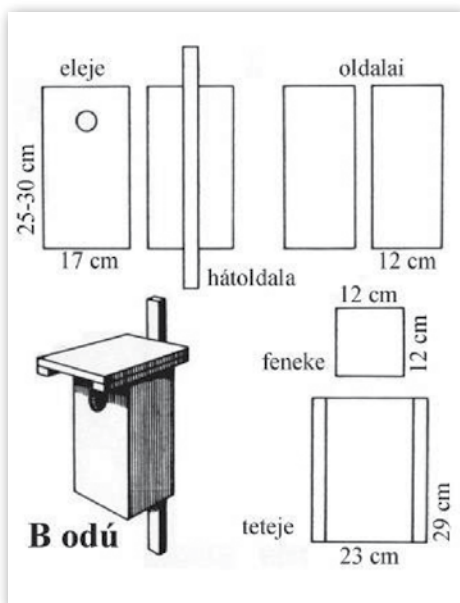
Mezei verebek a porfürdőben (9)

- Fecskepelenka kihelyezése fészkeik alá, sárgyűjtőhely létesítése.
- Mesterséges füsti és molnárfecskefészkek, sarlósfecskeodúk kihelyezése épületekre.
- Fészekanyag elhelyezése (lekaszált fű, állati szőr).
- Különböző típusú (A, B, C, D) odúk kihelyezése, odútelepek létesítése (településszéli vagy tanyás környezetben kuvikodú is javasolható).

Mesterséges odúk telepítésekor kihasználhatjuk, hogy a harkályok a korhadó fába egymáshoz közel több üreget is készítenek. Ezért egy-egy fára akár több mesterséges odút is telepíthetünk; például: 2–4 „B” és „D”/seregély-, plusz 1–2 „D”/búbosbankaodút is.

„A” típusú odú (10)

A, B, D seregély és D szalakótaodú (11)

Ha sövényt telepítünk, használjunk olyan őshonos fajokat, mint pl. az egybibés galagonya, a kökény és a közönséges mogoró! Ezek búvóhelyet és táplálékot is nyújtanak. Az őshonos fák, mint amilyen a kocsányos tölgy, a kecskefűz, a bibircses nyír, a magyar kőris és a madárberkenye számos olyan rovar és hernyó tápnövényei, amelyeket viszont a madarak zsákmányolnak. A gyümölcsfák, mint az alma, a körte, a fekete és fehér eper, a cseresznye és a meggy nemcsak mutatósak, de gyümölcsaik embert és állatot egyaránt táplálnak. A bogyók hagyományos őszi táplálékai a rigóknak, poszátáknak stb., ezért egy fajgazdag kert nagy választékot nyújt olyan növényekből is, mint amilyen: a sóskaborbolya, a fekete ribiszke, a fekete bodza, a közönséges boróka, a közönséges borostyán, parlagi rózsza és a molyhos madárbirs.

Szép növényegyüttest alakíthatunk ki hazánkban nem őshonos, de invazív tulajdonsággal nem rendelkező fajokból is, pl. fűzlevelű madárbirs, közönséges tűztövis, illatos szeder stb.

A színpompás virágok vonzzák azokat a rovarokat, amiket viszont a poszáták, füzikék, cinegék fogyasztanak, míg a növények magjai a pintyféléknek jelentenek táplálékot.

Barátposzáta fészek sóskaborbolya ágvillaiban (12)

Fészkelésre alkalmas fák:

Erdei fenyő, közönséges boróka, közönséges tiszafa, közönséges gyertyán, mezei juhar, korai juhar, hegyi juhar, májusfa, kislevelű hárs.

Fészkelésre is alkalmas cserjék:

Közönséges boróka, közönséges gyertyán (többször visszametszve, vagy keskenykoronájú fajták alkalmazásával), közönséges mogoró, egy és kétbibés galagonya, kökény, csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, veresgyűrű som, húsos som, fekete bodza, kutyabenge, kányabangita, ostroménfa, fagyal, közönséges borostyán, vadszőlő, sóskaborbolya. Nem honosak közül: közönséges puszpáng, Jósika orgona, tatárlonc, rózsalconc stb.

Sövénynek való fajok:

Közönséges mogoró, szirti gyöngyvessző, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, veresgyűrű som, közönséges fagyal, kányabangita, közönséges tiszafa. Nem honos fajok közül: közönséges magyal, közönséges gyöngyvessző, téli bangita, közönséges hó-bogyó, közönséges tűztövis, vörös japánbirs, közönséges puszpáng stb.

Kevés olyan cserjénk van, ami ennyire szép virágözönnel örvendeztetne meg minket, mint a közönséges gyöngyvessző (13)

Táplálékot is adó fajok:

Madárberkenye, házi berkenye, molyhos madárbirs, homoktövis, egybibés galagonya, kétbibés galagonya, kökény, madárcseresznye, sajmeggy, zelnicemeggy vagy májusfa, húsos som, veresgyűrű som, fekete bodza, ostorménfa stb. Nem honos fajok közül: lucfenyő, erdei fenyő, déli ostorfa, nyugati ostorfa, fekete eperfa, fehér eperfa, tűztövis.

A tűztövis bogyós termése kertünk téli díszé, és a madarak is kedvelik (14)

Néhány szempont a növényzet, a kert kialakításához

- A cserjéken érdemes fészekrakásra alkalmas elágazásokat kialakítani a metszés során.
- A metszés időpontját úgy válasszuk meg, hogy az a legkevesbé zavarja a fészkelést. Legtöbb gyümölcsfánk és cserjénk ősszel is biztonságban metszhető, amikor nem zavarjuk a madarakat.
- Hagyjunk meg olyan sövényszakaszokat és bokrosokat is, melyeknek nem egyenesre metszettek az oldalai.
- Ne távolítsuk el minden bokor alól a hullott leveleket, ezzel az avarszinten élő élőlények megtelepedését segíthetjük elő, ami terített asztalt jelent a rigóknak és más fajoknak.

- A kiszáradt vastagabb fákat lehetőleg ne a talajszinten vágjuk ki, a 3–4 m magasra visszavágott törzsek már nem balesetveszélyesek, viszont nagy vonzerőt jelentenek a holt faanyagban élő ízeltlábúak és lárváik, valamint az ezekkel táplálkozó fürkészrovarfajok és harkályok számára.
- Az oldalról zárt bokorcsoportok biztonságos fészkelőhelyet nyújtanak a madaraknak.
- Hagyjuk meg a kertben az idős fákat, kíméljük meg néhány idős gyümölcsfát is. Célszerű régebbi, ellenállóbb gyümölcsfajták beszerzése, szaporítása.
- Legyen a kertben fenyőféle és egyéb örökzöldek csoportja vagy idősebb egyede.
- A növényfajok kiválasztásánál érdemes arra is figyelni, hogy ezek termése nyáron, ősszel és télen táplálékot is jelentsenek a madaraknak.

Házi veréb a télire kint hagyott napraforgón (15)

b. Kétéltűek

A békáknak csak néhány faja illetve a gőték igényelnek állandó vizes élőhelyet (mocsári, tavi-, kis tavi- és kecskebéka, unkák, tarajos és pettyes gőte). A többség csak a párzási időben igényli ezt (barna és zöld varangy, barna ásóbéka, zöld levelibéka, gyepi és erdei béka). Állandó vízborítású hely ettől függetlenül is fontos része és színfoltja kertünknek. A kétéltűek többsége a szárazodó klíma és élőhelyeik elvesztés miatt különösen veszélyeztetett!

Barna ásóbéka (16)

Mit tehetünk a kétéltűekért?

- kerti tó létesítése;
- árnyékadó bokrok telepítése;
- talajtakaró növények telepítése (borostyán, télizöld meténg stb.);
- a kertben dús aljnövényzetű, nedves mikroklimájú foltok meghagyása (pl. a bokrok között, kerti csap mellett);
- búvóhelyek kialakítása (farakások, komposztáló);
- égetett cserép anyagú béka-garázs kihelyezése;
- a vízaknak könnyen békacsapdává válhatnak. Úgy alakítsuk ki, azokat, hogy a kétéltűek ne tudjanak belemászni, belepotyogni.

Az árnyas helyekre, bokrok alá kitett béka garázst szívesen elfoglalja a zöld varangy vagy ásóbéka (17)

Egy tavacska igazi oázis kertünkben, sok élőlénynek ad otthont, ivó és ivóhelyet (18)

c. Hüllők

Kertünk kedves lakói a gyíkok. Viszonylag gyakran találkozhatunk a napsütötte köveken sütkérező fürgé és fali gyíkkal (utóbbi domb és hegyvidéki településeken és környékükön), sőt legnagyobb és legdekoratívabb hazai gyíkfajunkkal, a zöld gyíkkal is. Nagyobb, háborítatlanabb kertek tavaiban, fás, bokros részein siklók is előfordulhatnak (vízi vagy akár rézsikló is). Fontos tudni, hogy a siklók ártalmatlanok, ugyanakkor az élővilágbarát kert érdekes és hasznos lakói!

Fürgé gyík (19)

A gyíkok védelme érdekében az alábbiakat tehetjük:

- féreg- és rovartáplálékot kínáló élőhely biztosítása (lásd a fentieket);
- gyíkvár (sziklakert – „funkciótlan” gyíkrejtő kövekkel kombinálva, farakás, kőrakás) melyek sok búvóhellyel rendelkeznek, s a napsütéses felületek mellett sok árnyékos résszel várják a túlzott felhevülés elől menedéket kereső gyíkokat.

Színpompás nászruhájában sütkérező zöld gyík (20)

Sziklakert, mely egyben gyíkvár is (21)

d. Emlősök

Kertünkben sok kisemlős is menedéket talál, főleg, ha biztosítjuk ehhez a feltételeket. A kisemlősök egy része hasznot hajt a kertészkedő számára is, például a rovarokat, meztelen csigákat előszeretettel fogyasztó sünök és cickányok (főleg erdei, mezei és törpe).

A sün kertünk kedves és hasznos lakója (22)

Az emlősök védelméért a fentieken túl az alábbiakat tehetjük:

- farakás létesítése,
- süngarázs kihelyezése,
- mesterséges odúk (pl. peléknék) és denevérodúk kihelyezése,
- télre meghagyott avarhalomok.

Süntanya (23)

e. Férgek, puhatestűek

A férgek (pl. földi giliszta) az egészséges talajélet fontos részei, és a puhatestűekkel (csigák) együtt táplálékforrást biztosítanak számos a fentiekben már bemutatott hasznos élőlénynek, például az énekes és fekete rigónak vagy a sünnnek. Ők is hasonló feltételeket igényelnek, mint a fentiekben már részletezett élőlénycsoportok:

- vegyszermentes a környezet,
- dús, párás avarszint, amiben segíthet a mulcsozás és komposztáló létesítése.

*A cserjék alatti árnyékos, hűvös-nedves környezet ideális búvóhely
kertünk sok hasznos lakója számára (24)*

f. Ízeltlábúak

Az élővilág legnépesebb törzse az ízeltlábúaké. Rendkívül fontos szerepet töltenek be a természeti rendszerek működésében (elsődleges és másodlagos fogyasztók, lebontók – a humifikációban igen jelentős szerepük van!), részt vesznek a beporzásban, táplálékforrást jelentenek számos más élőlénynek és ők maguk is lehetnek ragadozók, akik segítik a biológiai egyensúly fenntartását.

Az egészséges rovarvilág az egészséges természet fontos része.

Kertünk hasznos rovarait az alábbiakkal segíthetjük:

- virágzó fák és bokrok telepítése;
- dús virágzású egy és kétnyári, élő növények telepítése (lepkekert, méhes kert létesítése);
- virágzó kétszikűekkel tarkított gyepterület telepítése (méhlegelő) és ennek megfelelő kezelése (pl. a szokványosnál ritkább kaszálások);
- darázsgarázs kihelyezése.

Szépen kivitelezett darázsgarázs (25)

Lepkevonzó növények:

napraforgó – ősszel-télen a madaraknak is táplálékot nyújt
vaníliavirág, királyliliom, nebáncsvirág fajok, petúnia fajok, szegfű fajok,
őszirózsa fajok, nárcisz fajok, zsálya fajok, nyári orgona, stb.

Szuropfű és vendége a fecskefarkú lepke (26)

Házi méheket vonzó növények:

Mézontófű (facélia), lucerna, vöröshere, fehérhere, bíborhere, bükköny fajok, baltacim fajok, csillagfürt fajok, olajretek, fehér mustár, pohánka stb.

- A legtöbb kerti fűszer- és gyógynövény (rormaring, zsálya, kakukkfű, izsóp, bazsalikom, citromfű) is nagy számban vonzza a méheket és lepkéket.
- A cserjések, sövények kialakítását minél több fajból állítsuk össze. Így akár márciustól szeptemberig folyamatosan nyíló virágok várják a kerti rovarokat.

*A színpompás kert nem csak bennünket gyönyörködtet,
de a nektárfogyasztó méheket és lepkéket is vonzza (27)*

Angol lepkebarát kert plakát (28)

3. Kertünk leggyakoribb védett élőlényei

Jelölje be a megfigyelt fajokat!

Pillangófélék:

- ☐ farkasalmalepke
- ☐ kardoslepke
- ☐ fecskefarkú lepke
- ☐ galagonya-krétalepke
- ☐ repcefehérlepke
- ☐ hajnalpírlepke
- ☐ fakó kénylepke
- ☐ bengecitromlepke
- ☐ atalanta-lepke
- ☐ nappali pávaszem

Boglárkalepke félék:

- ☐ nyírfa csücsköslepke
- ☐ zöldfonákú lepke

Biokertész rovarok:

- ☐ fátyolkák
- ☐ katicák (hazai fajok)
- ☐ imádkozó sáska
- ☐ zengőlegyek
- ☐ fülbemászók
- ☐ fürkészdarazsak
- ☐ futóbogarak

Beporzást segítő rovarok:

- ☐ házi méh
- ☐ poszméhek
- ☐ törösdarazsak

Kételtűek:

- ☐ leveli béka

- ☐ zöld varangy
- ☐ barna varangy
- ☐ barna ásóbéka
- ☐ kecskebéka

Hüllők:

- ☐ fürgé gyík
- ☐ zöld gyík
- ☐ vízisikló

Madarak:

- ☐ házi veréb
- ☐ mezei veréb
- ☐ vörösbegy
- ☐ házi rozsdafarkú
- ☐ feketerigó
- ☐ énekes rigó
- ☐ sárgarigó
- ☐ seregély
- ☐ barátposzáta
- ☐ széncinege
- ☐ kék cinege
- ☐ barátcinege
- ☐ őszapó
- ☐ ökörszem

- ☐ füsti fecske
- ☐ molnárfecske
- ☐ sarlósfecske
- ☐ csicsörke
- ☐ zöldike
- ☐ barázdabillegető
- ☐ erdei pinty

- ☐ meggyvágó
- ☐ süvöltő
- ☐ tengelic
- ☐ szürke légykapó
- ☐ fülemüle
- ☐ csuszka
- ☐ csilpcsálpfűzike
- ☐ szajkó
- ☐ nagy és közép fakopáncs
- ☐ nyaktekercs
- ☐ balkáni fakopáncs
- ☐ karvaly
- ☐ kuvik

Emlősök:

- ☐ keleti sün
- ☐ közönséges vakond
- ☐ cickány (erdei, törpe, mezei, keleti)
- ☐ mogorós pele, nagy pele
- ☐ vörös mókus
- ☐ rőt koraidenevér
- ☐ közönséges törpe denevér
- ☐ kései denevér
- ☐ pirók erdeieger
- ☐ házi egér
- ☐ közönséges erdeieger
- ☐ sárganyakú erdeieger

4. Esettanulmány: A Beporzó program

A Beporzó programot a Syngenta indította 2009-ben - több európai ország mellett - Magyarországon is. A program célja, hogy a természetes, vadon élő beporzók számának növekedését segítse, virágban gazdag méhlegelő telepítésével. A méhlegelő telepítések folyamatos virágzásban tartása kiváló élő és táplálkozó-helyet biztosít a beporzók számára, ugyanakkor hozzájárul a művelt környezet biológiai sokféleségének megőrzéséhez, növeléséhez. A fő cél a változatos környezet kialakítása mezőgazdasági területeken, miáltal a biodiverzitás és a környezet tájképi értékei is jelentősen növelhetők. A program kutatási célokat is tartalmaz, amelyben vizsgáljuk a méhlegelők hatékonyságát az egyes beporzó csoportok értékelésével. 4 éves eredmények alapján megállapítottuk, hogy a méhlegelő szegélyek 5 – 15-szörösére növelték az egyes beporzó rovarok egyedszámát ezeken az élőhelyeken.

A program elsősorban mezőgazdasági környezetben célozza a méhlegelők telepítését, de elemei jól adoptálhatók, számos lehetőséget biztosítanak egyéb értékes felhasználásra (gyümölcsös, zöldségnövények, vadföld, viszszagyepesítés, takarmány). Méhészetek mellé telepítve időzített kaszálási idők alkalmazásával olyan időszakokban biztosíthatunk méheinknek nektár és pollenforrást, mikor kevés a természetes vegetáció virágborítottsága. Lejtős területeken - annak aljába, vagy oldalába telepítve - a talajerózió elle-

ni védelemben kulcsszerepe lehet, csökkentve a vízzel szállított kemikáliák lemosódását a vízgyűjtő terület aljába – többfunkciós szegély koncepció.

A méhlegelő telepítésekhez több éves vizsgálatok alapján egy hazai vetőmag keveréket dolgoztunk ki, mely a forgalmazótól (Lajtamag Kft.) beszerezhető. A vetőmag keverék egy és többéves növényeket is tartalmaz így biztosítva már az első évben is a nagy virágtömeget. A vetőmag keverék mellett kidolgoztunk egy műveléstechnikai ajánlást, mellyel biztosítható a méhlegelők folyamatos virágzásban tartása.

A méhlegelőket a beporzó rovarok mellett szívesen látogatják, a madarak melyeknek kiváló táplálkozó és fészkelő hely, apróvadnak búvóhely és táplálékforrás, nagyvadnak igényes legelő.

További információ:

poszmehlegelo@gmail.com • www.syngenta.hu

Felhasznált irodalom:

Andrési Pál: Cselekvő természetvédelem, JGyTF Kiadó, 1996

Drexler Szilárd: Madárbarát kert, Cser Kiadó, 2007

Ilonczai Zoltán: Lepkebarát kert, Cser Kiadó, 2007

Orbán Zoltán: Madárbarátok könyve, Cser Kiadó, 2013

Schmidt Egon: Gyakorlati madárvédelem, Natura, 1982

MME Madárbarát kert program: <http://www.mme.hu>

Hasznos honlapok:

<http://www.nemzetkozi.naturkertek.hu/>

<http://gazigazito.hu/>

<http://www.mme.hu>

<http://www.mtvsz.hu/>

Dúcetető

Süntanya

Kuvikodu

Sarlósfecske költőláda

A fentiek sok más madár és állatbarát eszköz mellett megtalálhatók a MME boltjában: <http://bolt.mme/mme-webshop.html>
Az üzletben egyedi pólók, ajándéktárgyak és távcsövek kaphatóak!

Jelen kiadvány bemutatásával
személyes vásárlás esetén az üzlet 10% kedvezményt ad!

Nyitva tartás: kedd-szerda 10-16 óra között.

Cím: Budapest, 1121 Költő u. 21. Jókai kert

